

ปัญหายาเสพติดถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ร้ายแรง และบั่นทอนศักยภาพในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด รัฐบาลจึงระดมสรรพกำลังกำหนดยุทธศาสตร์ให้ดำเนินคดีเด็ดขาดกับผู้ค้ายาเสพติด และถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วยจำต้องได้รับการบำบัดรักษา

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงมาตรการทางกฎหมายในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กับระบบบำบัดแบบบูรณาการภายใต้รูปแบบเฉพาะของศาลยาเสพติด

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีพัฒนาการในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเป็นลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดแก้แค้นทดแทนมาเป็นการแก้ไขฟื้นฟู แต่สถิติผู้ติดยาเสพติดก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เนื่องจากการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายดังกล่าวเน้นการบำบัดรักษาทางกายเป็นหลัก โดยละเลยการบำบัดทางจิต หรือความมุมานะที่จะเอาชนะต่อฤทธิ์ยาเสพติดจนครบกระบวนการบำบัด ทำให้ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดเมื่อได้รับการปล่อยตัวและกลับคืนสู่ชุมชนแล้ว ต้องกลับมาเสพยาและก่ออาชญากรรมอื่นใดให้ได้เงินมาเพื่อซื้อและเสพยาเสพติด อันแตกต่างจากหลักการของระบบบูรณาการศาลยาเสพติดที่ใช้ในหลายประเทศ ซึ่งนอกจากมองผู้เสพเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากรที่จะต้องถูกดำเนินคดีให้สาสมกับการกระทำความผิด และมุ่งเน้นแก้ไขฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดโดยอาศัยความสมัครใจที่จะเลิกยาเสพติดด้วยตนเองแล้ว ยังมีการใช้แนวคิดบูรณาการโดยอาศัยผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ผู้เชี่ยวชาญการบำบัด นักจิตวิทยา พนักงานคุมประพฤติ แพทย์ ครอบครัวยุติธรรม และชุมชน ซึ่งรวมเป็นทีมงานของศาลยาเสพติด ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขฟื้นฟูให้กับผู้ติดยาเสพติดและผู้ติดยาเสพติดที่กระทำไปเพราะฤทธิ์ยาเสพติด(drug related offences) โดยอาศัยความต่อเนื่องเพื่อสังเกต ติดตามพฤติกรรม และเข้าใจบุคลิกลักษณะของผู้เสพหรือติดยาเสพติด อีกทั้งยังมีมาตรการทางกฎหมายในการติดตามดูแลหลังการปล่อยตัว จนกว่าจะเลิกเสพยาเสพติดได้ ซึ่งผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งที่จะแก้ไขข้อจำกัดดังกล่าวและเพื่อให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดประสบผลสำเร็จจึงเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดตั้งเป็นศาลยาเสพติด โดยนำแนวคิดบางส่วนของศาลยาเสพติดในต่างประเทศ เทาที่ไม่ขัดต่อสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและศีลธรรม ผสานกับศูนย์ช่วยเหลือชุมชนอย่างแนบสนิท เพื่อการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันทำให้ผู้ติดยาเสพติดลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด

Drugs are considered a serious problem and continuously injure the potential for developing the nation. The government concentrates its best efforts on providing strategies that deal strictly with the cases of drug traffickers. Moreover, it considers drug addicts as patients who need treatment.

This research aims to study and analyze legal measures for drug addict rehabilitation according to the Drug Addict Rehabilitation Act, B.E. 2545 (2002) together with the blending systems in the Drug Court Model.

From this study, it is found that Thailand has developed its drug addict rehabilitation correspondingly, starting with adaptation from crime control to the rehabilitation perspective. However, according to statistical data, the number of drug addicts has continuously increased because the rehabilitation of drug addicts according to the said Act places the importance mainly on their physical treatment, disregarding their psychological rehabilitation or the attempt to overcome the drug until the completion of the rehabilitation process. Consequently, drug addicts having received the rehabilitation, when they are released and return to their communities, may have to reuse drugs and commit other kinds of crimes to acquire money in order to buy and use drugs. This is different from the principles of the blending systems of the Drug Courts, which have been implemented in many countries. In these countries, drug users are considered as patients, not criminals, who must face case proceedings appropriate to their offences, but the emphasis is placed on their physical and mental rehabilitation. It is the drug addicts' own voluntary intention to stop using drugs by themselves. Moreover, the integrated perspectives under the auspices of the co-operation between judges, public prosecutors, rehabilitation experts, psychiatrists, probation officers, doctors, families and communities, who are integrated teams working within the structure of the Drug Courts order to find a solution for the rehabilitation of drug users and drug addicts in drug related offences. It is based on a process of continuity in order to observe, monitor the behavior and perceive the personality of drug users or drug addicts. This also includes legal after care measures until they can stop using drugs. The achievements are obvious in both the United States of America and Australia.

This thesis intends to redress such restriction and to help the rehabilitation of drug addicts. Consequently, the alternative way to redress this problem is suggested by setting up Drug Courts, applying certain concepts of the Drug Courts in foreign countries as far as it is not contrary to the condition of society, economy, culture and morality, closely associated with assistance centers in the community in order to create effective and efficient rehabilitation of drug addicts. This will minimize and eventually extinguish the number of drug addicts.